

Послания Любавичского Ребе к празднику Песах

Послание Ребе («михтав клали» - досл. «общее письмо») - письмо, в котором Ребе обращается ко всему еврейскому народу. Подобные обращения Ребе писал обычно к еврейским праздникам и памятным датам. В них объясняются важные идеи того или иного праздника, актуальные для каждого еврея лично и для всего народа в целом.

Послания Ребе как правило писались на идиш и затем переводились на иврит. Они печатались во многих газетах в США и Израиле.

Благословен Всевышний

*Вторник, третий день Творения,
в который Всевышний выразился дважды, «что он хорош»
Глава «И воззвал (Ваикра) к Моше»
Рош ходеш Нисан 5743 года,
Бруклин, Нью Йорк*

***Ко всем сыновьям и дочерям еврейского народа,
где бы они ни находились,
да пребудет Б-г с ними.***

Мир и благословение!

Как уже не раз упоминалось, каждый праздник несет в себе общие и частные указания каждому еврею. И это касается не только дней праздника, но и всех дней года, особенно если речь идет о празднике Песах - самом первом празднике года.

מכתבים כלליים מהרבי לקראת חג הפסח

מכתב כללי - הוא מכתב מהרבי "אל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם, ה' עליהם יחיו", לקראת חגים ומועדים, והשנה החדשה. בהם ביאור הרבי על תוכנו של יום בעבודתו של כל יהודי כפרט, ובעבודת העם היהודי כולו בכלל.

המכתבים נכתבו בדרך כלל באידיש ותורגמו ללשון הקודש. מיד עם הדפסתו של כל מכתב כזה, הוא התפרסם בעיתונים רבים בארצות הברית ובארץ הקודש.

פ' ויקרא אל משה,
ראש חודש ניסן, ה'תשמ"ג
ברוקלין, נ.י.

— תרגום מאידיש —

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

פעמים רבות צויין כי כל חג מכיל הוראות כלליות ופרטיות, לא רק לימי החג עצמו, כי אם גם לכל ימי כל השנה,

ובמיוחד חג הפסח — הראשון לכל החגים.

זכר זה אמור ביחס לכל פרטי החג, אך במדה גדולה יותר לגבי קווי היסוד שבו, ועל אחת כמה וכמה — אותם שאינם משתנים, והם תקפים הן בזמן שבית המקדש קיים והן בזמן הגלות, וכן בכל מקום.

Это относится ко всем законам и обычаям праздника, а тем более - к основам праздника, и уж тем более к тем из них, которые остаются неизменными и в то время, когда есть Храм, и во время изгнания.

Давайте остановимся на этих особых аспектах связанных с двумя названиями праздника - «Время нашего освобождения» и «Праздник мацы». Оба этих названия часто встречаются в молитвах и благословениях, и они отражают те аспекты праздника, которые остаются в силе в любое время и в любом месте.

Этим они отличаются от двух других названий праздника. Так, название «Праздник Песах» связано с Пасхальной жертвой, которую приносили только в Храме во времена его существования, а название «Праздник весны» относится только к северному полушарию (к которому принадлежит и Египет).

* * *

Если так, в чем же связь между понятиями «свобода» и «маца» и каков их смысл, а также какое практическое указание можно выучить из них, и как они влияют на весь год в целом и на каждый день года в частности?

Время нашей свободы - это не только время освобождения еврейского народа из физического рабства, которое произошло когда-то в Египте, но и наше реальное Освобождение - **личное избавление из рабства каждого из нас**. «Не только отцов наших освободил Всевышний благословен Он из Египта, но и **нас** тоже освободил вместе с ними» (Пасхальная Гагада).

И как объясняется в Письменной и Устной Торе и в самой *Гагаде*, смыслом и истинной целью того, что Всевышний вывел еврейский народ из Египта, было дарование Торы на горе Синай, как сказано «...когда выведешь народ из Египта, будете служить Б-гу на этой горе» (Шмот 3:12) - ведь только посредством Торы и соблюдения заповедей еврей достигает **настоящей** свободы, а самое главное - настоящего освобождения из **духовного** рабства. И это освобождение касается как **внешних** влияний (и в особенности - не воспринимать с энтузиазмом внешний мир и освободиться от ощущения рабства по отношению к нееврейскому миру), так и от **внутренних** склонностей и привычек - ограничений (*Мицраим* (Египет) - производное от *мейцар* - «ограничение»), которые мешают еврею достичь целостности - настоящей личной целостности, вместе с целостностью всего народа, что

דבר זה אמור ביחס לכל פרטי החג, אך במדה גדולה יותר לגבי קווי היסוד שבו, ועל אחת כמה וכמה — אותם שאינם משתנים, והם תקפים הן בזמן שבית המקדש קיים והן בזמן הגלות, וכן בכל מקום.

נתעכב, איפוא, בזה על ענינים מיוחדים הקשורים לשנים משמות וג' הפסח: „זמן חרותנו“ ו„חג המצות“. שני שמות אלה הם המוזכרים תכופות, אף ככינוי לחג, בתפלות וברכות וכו', והם משקפים את עניני החג התקפים בפועל גם בזמן הזה ובכל מקום.

מה-שאינ-כן השם „חג הפסח“ — הקשור עם קרבן הפסח, הנוהג בפועל רק בזמן הבית, או „מועד חודש האביב“ — הקשור רק עם חצי הכדור שלנו (כולל — ארץ מצרים), הצפוני.

• • •

מה, אם כן, הקשר של תוכן ה„חרות“ וה„מצות“ ומשמעותם, וכן ההוראה שבהם והשפעתם, לכל השנה ולכל יום בשנה?

— זמן חרותנו, אין פירושו רק חרות ושחרור עמנו, בני ישראל, צבאות השם, משעבוד גשמי במצרים של פעם, אלא גם, כפשוטו, החרות (האמיתית) שלנו, השחרור של כל אחד ואחת מאתנו.

וכפי שמוסבר ענין „יציאת מצרים“ בתורה שנכתב וכתורה שבעל-פה, וב„הגדה“ עצמה, החל בכך שלא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא ממצרים,

לשנים משמות: ראה ג"כ הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים ע' קנו ואילך. משמות: ענין השם — ראה שער היחוד והאמונה ס"א. אר"ת להה"מ ס"פ כראשית. ועוד. השם „חג הפסח“: ראה מכ' דר"ח ניסן תשל"ו ובהערות שם (נדפס בהגש"פ שם ע' תפד).

מועד חודש האביב: משפטים כג, טו. תשא לד, יח.

חצי הכדור: . הצפוני: שבחצי הדרומי — אז חדש הסתיו.

צבאות השם: בא יב, מא. וראה בארוכה תרי"א תרי"ב ואוה"ת ד"ה בעצם גר צבאות גר.

וב„הגדה“: פיסקא בכל דור ודור. וראה פסחים (קטז, ב): בכל דור כו' צריך שיאמר ואותנו הוציא גר.

בהוציאך . . . הזה: שמות ג, יב. ובפרש"י שם (משמור"ר פ"ג, ד): וששאלת מה זכוח יש לישראל שיצאו

ממצרים דבר גדול יש לי על הוצאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיצאו ממצרים.

רק עליידי תורה . . . חרות אמיתית: אבות פ"ו מ"ב. וראה גם שמור"ר פמ"א, ז. ויקר פ"ח, ג. זח"ב ק"ג, סעי"ב ואילך. ז"ח צ"ג, ב. ועוד.

רק עליידי תורה . . . חרות . . . מהשפעות חיצוניות: שהתורה נעשית לו חומה כדחז"ל עה"ס אני חומה זו

תורה (פסחים פז, א). וראה ד"ה אני חומה (ס' המאמרים קונטרסים כרך א' ע' 422 ואילך).

מנטיות . . . והרגלים: ראה דרושי דא"ח עה"ס לך לך מארצך וממולדתך ובבית אביך.

достигается посредством настоящей любви к каждому еврею и единства еврейского народа.

Одна из самых больших помех достижению этой цели - тот факт, что «человек близок самому себе». Это может привести его к тому, что он будет по-разному относиться к себе и другому еврею, вплоть до возникновения стены между ним и другим евреем, сохрани Б-г.

И именно это помогает нам понять, какая связь между «временем нашего освобождения» и провозглашением (в *Гагаде*): «Каждый, кто голоден, пусть придет и ест, каждый нуждающийся - пусть празднует Песах». В Песах приглашают к столу не только родственников и друзей, а **каждого**, кто голоден, и **каждого**, кто нуждается. То есть каждого еврея, без какого-либо различия, из истинной любви к каждому еврею (а не только к родственникам и друзьям).

По этой же причине, во время событий, положивших начало «времени освобождения», фараону было поставлено условие: «с детьми и стариками, с сыновьями и дочерьми». И после этого, так и было - вышли **все** евреи из Египта, из каждого колена. Не осталось в Египте ни одного еврея! Все вышли в одно мгновение, в ту же секунду!

* * *

Внутренний смысл праздника Песах, соответствующий названию «праздник мацы», состоит из двух частей: повеление есть мацу и запрет есть хамец, причем запрет настолько строгий, что запрещено даже владеть хамцом в Песах.

Между этими двумя составляющими есть разница: у повеления есть мацу есть совершенно определенные рамки, касающиеся как количества мацы, которое нужно съесть, так и того времени, когда ее нужно съесть (обязанность есть мацу существует только в первые две ночи Песаха, а остальное время праздника можно довольствоваться яичной мацой (которой не выполняют заповедь мацы - *прим. пер.*) или другой пищей, не являющейся хамцом).

В том же, что касается запрета употреблять хамец - запрет является абсолютным и относится к любому, даже самому незначительному количеству хамца в течение всего праздника.

В этом отличии содержится намек и указание, непосредственно каса-

אלא אף אותנו גאל עמהם, ושהכוונה והתכלית (הפנימית) של יציאת מצרים היתה — בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, היינו מתן תורה בהר סיני. שהרי רק על-ידי תורה ומצוות משיג יהודי חרות אמיתית, שחרור (גם ועיקר) משעבוד רוחני, הן מהשפעות חיצוניות (ובמיוחד — לא להתפעל מן העולם החיצוני, ולהשתחרר מהשתעבדות של נחיתות ושפלות לגבי העולם הלא-יהודי וכו'), והן מנטיות פנימיות והרגלים, ה"מצרים" (= "מיצרים וגבולים", הגבלות), המפריעים ליהודי להגיע למלוא שלימותו — השלימות העצמית יחד עם שלימות העם, על-ידי אהבת ואחדות ישראל אמיתית.

אחת ההפרעות החזקות ביותר לאמור (השלימות הבאה מאהבת ואחדות ישראל אמיתית) היא העובדה ש"אדם קרוב אצל עצמו", דבר העלול להביא לידי כך שיעשה הבדל גדול ויכנה מחיצה בינו לבין יהודי אחר, חס ושלום.

מכאן מובן, אגב, מדוע קשור זמן חרותנו (מיד עם תחלת סדר של פסח, הנהוג בדרך חרות) עם ההכרזה: "כל דכפין ייתי וייכול, כל דצריך ייתי ויפסח (= כל הרעב יבוא ויאכל, כל הצריך יבוא וערוך הפסח), מזמינים אל שולחן הסדר לא רק קרובים וידידים, אלא כל דכפין וכל דצריך, יהודים ללא הבדל, באהבה אמיתית, אהבת כל ישראל (לא רק לקרובים וידידים).

לפיכך הי' ב"זמן חרותנו" הראשון, מיד עם תחלת הדיבור אל פרעה — התנאי של "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", ולאחר מכן, ביציאת מצרים, יצאו כל בני ישראל, בני כל השבטים, ממצרים, מבלי שנשאר יהודי אחד ויחיד בגלות — כולם ללא הבדל ובאותו הרף עין, באותו רגע.

* * *

הענין של "חג המצות" מורכב משני חלקים: החיוב לאכול מצה, והשלילה של אכילת חמץ, עד ל"בל יראה ובל ימצא".

בין שני אלה קיים הבדל: חיוב אכילת מצה יש לו שיעור ומדה בכמות ובזמן (יוצאים ידי חובה באכילת "כזית מצה", ובלילות הראשונים של חג הפסח, שכן אפשר לאחר מכן להסתדר ב"מצה עשירה", מביצים וכיוצא בזה, או במאכלים אחרים כגון — בשר ודגים וכיוצא בזה, ובלבד שלא יהא חמץ). אך איסור החמץ הוא מוחלט וכולל אפילו משהו חמץ וכל רגע (זמן כלשהו) של כל משך ימי חג המצות.

ה-מצרים" (= "מיצרים וגבולים": ראה תרי"א יתרו ע"א, ג ואילך. ועוד.
אהבת ואחדות ישראל: ראה שיחת ליל שמחת תורה שנה זו.

ющеся еврейской души. Этот намек заключается в естественных характеристиках мацы и хамеца.

Хамец по своей природе - это тесто, которое постоянно поднимается, и это его качество придает хлебу его неповторимый вкус. Маца же является полной противоположностью этому: ее тесту не дают никакой возможности подняться и взойти.

В еврейских книгах объясняется, что хамец намекает на гордыню и самолюбие, которые влияют на ежедневную жизнь человека. Вместе с тем сказано, что гордыня являет собой корень и источник всех нежелательных склонностей человека, как сказано: «Мерзость перед Всевышним гордыня в сердце», и как говорили наши, благословенной памяти, мудрецы о самолюбивом человеке, обуянном гордыней: «Я и он не можем находиться вместе в этом мире». Есть еще несколько подобных высказываний, которые выражают негативное отношение к данной черте характера.

Именно поэтому, одно из объяснений (хотя каждую заповедь мы выполняем в первую очередь лишь потому, что она дана Б-гом) абсолютного запрета хамеца, который относится даже к самому малому его количеству - намекнуть нам, что гордыню и самолюбие необходимо полностью искоренить из еврейской души.

Более того, так как человек взаимодействует с «хамецом» на протяжении всего года, когда он, согласно указанию «шесть дней будешь заниматься работой своей», занят добычей пропитания в этом материальном будничном мире, пытающемся оказать на него свое влияние - практически неизбежно, что в его сердце могут закрасься мысли о его собственной значимости. В особенности это очевидно в свете того, что «человек близок самому себе». И эти мысли могут стать его повседневным поведением, к которому он со временем настолько привыкнет, что это станет его второй натурой или, что еще хуже, они могут заставить его почувствовать, что такое поведение совершенно нормальное и оправданное. Именно поэтому сказано, что необходимо как можно сильнее стараться уберечься от этой нежелательной черты.

Поэтому, когда наступает канун праздника Песах, человек должен лично провести «поиски хамеца», а после этого произвести тщательное «уничтожение хамеца», избавившись от любого, даже самого незначитель-

בכך יש רמז והוראה לחיי הנשמה של יהודי, בהתאם לתכונות הטבעיות של החמץ ושל המצה.

טבעו של החמץ הוא שהבצק תופח ומתרומם יותר ויותר, דבר הנותן טעם מיוחד בלחם האפוי. מצה מתהווה מן ההיפך המוחלט: לא ניתן לבצק לתפוח ולהתרומם כלל וכלל.

בספרים מוסבר כי החמץ רומז לגאווה וגסות הרוח החודרות, רחמנא ליצלו, לחיי יום-יום. יחד עם זה מוסבר כי מידת הגאווה מהווה שורש ומקור לכל הנטיות הבלתי רצויות, וכאמור: „תועבת ה' כל גבה לב", וכפי שחכמינו זכרונם לברכה אומרים כי על אדם שיש בו גסות הרוח אומר הקב"ה: „אין אני והוא יכולים לדור בעולם", ועוד מאמרי חכז"ל ברוח זו.

לפיכך, אחד הטעמים לכך (אף שאת כל ציוויי השי"ת יש לקיים כציווי אלוקי ולא משום טעמים אחרים) שאיסור חמץ הוא אפילו במשהו — הוא כדי לרמוז שגאווה וגסות הרוח יש לשלול לגמרי.

יתר על כן, כיוון שהאדם עוסק ב„חמץ" כל השנה, כשהוא עוסק לפרנסתו, „ששת ימים תעבוד", בעולם גשמי של חולין, עם השפעות של חול, הרי כמעט בלתי נמנע שלא תתגנב אליו מחשבה של „ישות", „אני ולי", וכיוצא בזה. ובמיוחד לאור הרגש הטבעי האמור של „אדם קרוב אצל עצמו" — עלול להיות שהתנהגות זו לא זו בלבד שתהי' אצלו ל„טבע שני", אלא שאף תיקבע בלבו הנחה שהיא מוצדקת וישרה, כביכול. יש צורך, איפוא, להבטיח את השמירה מפני האמור, במדה חזקה ביותר.

בספרים מוסבר: ראה מקומות שנשמנו בהערה הקודמת.
הגאווה מהווה שורש ומקור לכל הנטיות הבלתי רצויות: בלקרית שה"ש שמ: וכידוע שבחי' גסות נקרא אבי אבות הטומאה שהוא מקור כל התאוות כו'. וראה סה"מ תרכ"ז ע' רטו. ועוד. ולהעיר מכש"ט סי' שעו. שם סי' כח. רלח. אר"ת להה"מ סי' קפט. ועוד.
תועבת ה' כל גבה לב: משלי טז, ה.
שחכמינו זכרונם לברכה אומרים: טוטה ה' ב.
כל ציוויי . . . כציווי אלוקי: ראה סה"מ תשי"א ע' 60. ובכ"מ.
שגאווה . . . יש לשלול לגמרי: רמב"ם הל' דעות פ"ד ה"ג. רבנו יונה לאבות פ"ד מ"ד. שו"ע אדה"ז אר"ח סקני"ה סו"ס"א. סקני"ז ס"ג. נתבאר בארוכה באוה"ת ויקרא (כרד ב') ע' תמ"א ואילך.
כיוון שהאדם עוסק בחמץ . . . יש צורך . . . להבטיח את השמירה: ראה שו"ע אדה"ז שם סתלי"א ס"ד, ורי"ס תמז.

ששח ימים תעבוד: יתרו כ, ט.
טבע שני: דהרגל נעשה טבע שני — שבילי אמונה ג"ד ש"ב. וראה שו"ת הרמ"ע מפאנו סל"ו. תניא ספ"ד (וראה גם פמ"ד — סג, ב).

לשמור . . . מ.משהו חמץ: ראה באר היטב אר"ח ורי"ס תמז: האריז"ל כתב הנזהר ממהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה. — נתבאר בשיחת אחש"פ ופסח שני התשי"מ.

ного его количества, которое накопилось в течение года. Необходимо проследить, чтобы не осталось ни единой крошки, а затем тщательно охранять себя и свой дом от любого хамеца на протяжении всей недели праздника Песах (а за пределами земли Израиля - все восемь дней праздника).

Все это, вместе с повелением есть мацу, учит нас, а также дает силу каждому еврею противостоять влияниям материального мира и превозмогать собственные нежелательные склонности - и все это для того, чтобы в действительности «помнить о выходе из Египта» и достичь самого высокого уровня настоящей свободы в каждый день из всех дней года.

* * *

Мы обязаны упоминать о выходе из Египта каждый день, более того - необходимо упоминать об этом дважды: днем (в светлое время суток) и ночью (когда снаружи царит тьма).

Это упоминание помогает нам достичь того, что все наши ежедневные действия будут пропитаны внутренним смыслом этих двух аспектов Песаха - «праздника мацы» и «времени нашей свободы». Этот смысл заключается в том, что еврей может освободиться от всех своих ограничений и исполнить свое предназначение, возложенное на него Всевышним, при помощи изучения Торы и исполнения заповедей. В особенности это касается заповеди, являющейся великим правилом в Торе - заповеди любить своего ближнего, как самого себя. Кроме того, человек должен в каждом своем поступке, даже совершенно будничном - таком, как забота о пропитании и подобное этому - исполнять указания «На всех своих путях познавай Всевышнего» и «Пусть будут все твои поступки совершаться во имя Небес». И все это человек должен исполнять в радости и в хорошем расположении духа.

И так, как это было в самых первый Песах - «время нашего освобождения» - пусть так же будет и всегда: пусть Всевышний не только выведет нас из Египта, но и поднимет нас над порабощением египетской земли - поднимет на такой уровень, на котором это порабощение уже не будет влиять на нас.

* * *

И да будет воля Всевышнего, чтобы у каждого и каждой из нас в частности, а также у всего еврейского народа в целом, наступающий праздник

משום כך הרי כשמגיע ערב פסח על האדם לבצע בו עצמו „בדיקת חמץ“ ו„ביעור חמץ“ יסודיים, לבער כליל את ה„חמץ“ שהצטבר במשך כל השנה, גם אם הוא בכמות זעירה ואפסית, „משהו“, ולאחר מכן לשמור בקפדנות את עצמו ואת כל ביתו מ„משהו חמץ“ במשך כל השבוע של חג הפסח (בתוספת יום-טוב שני של גלויות ביום השמיני — בגלות), הכולל יום ראשון, יום שני, וכך הלאה, כל יום מימי השבוע, עד לאופן — ש„לא יראה ולא ימצא“.

כל זה, יחד עם חיוב אכילת מצה, מלמד ונותן כח לכל יהודי לעמוד איתו נגד השפעות של עולם החולין, וכן להתגבר על הנטיות הבלתי רצויות העצמיות, כדי להגיע באמת ל„זכר ליציאת מצרים“, למדה הגדולה ביותר של חרות אמיתית בכל יום מכל ימי השנה.

* * *

„כל עצמותי תאמרנה“ יחד עם ההתבטלות המלאה והביצוע המלא של שליחותו האלקית בחיי יום-יום שלו, יש לו הצלחה בלתי רגילה, יתירה לאין-ערוך ממדת העמל והיגיעה שהשקיע בדבר, כפי שחכמינו ז”ל מבטאים זאת במאמר הקצר „יגעת — ומצאת“, ההצלחה מן היגיעה היא באופן של „מציאה“, דבר יקר שנמצא, למשל, ברחוב, שערך הדבר גדול לאין-ערוך וללא יחס לגבי העמל של ההתכופפות והרמת הדבר והבאתו לרשותו.

הצלחה על-טבעית זו קשורה במיוחד עם חודש ניסן, משום שבחודש זה הנהיג הקב”ה הנהגה נסיית, בהוציאו את עם ישראל, את כל היהודים, מגלות מצרים, והבטיח שכאשר יהודי יקבל על עצמו החלטות לבצע „יציאת-מצרים“ עם עצמו ועם סביבתו, מסייע לו הקב”ה למעלה מדרך הטבע, „כימי צאתך מארץ מצרים“, שאז הי’ „המעלך מארץ מצרים“, וכפי שהדבר בא לידי ביטוי בהבטחה: „אדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה — מלמעלה“.

הדבר גם רמוז בתורה: „אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם“, הקב”ה אומר לכל בני ישראל (שהאמירה מהווה נתינת כוח), כי העניק לכל אחד ואחת כוחות אלקיים לרומם את עצמו, ואת כל אשר מסביבו, להיות בדרגת „אלקים — מלאכים“, ו„בני עליון“, בניו של הקב”ה. יש רק לרצות!

* * *

мацы был кошерным и веселым - как в материальном плане, так и в духовном, и чтобы мы смогли достичь истинной свободы и избавиться от всех тех аспектов, которые мешают покою нашего тела и нашей души.

И пусть это будет подготовкой к скорейшему и полному Освобождению, которая наступит для всего еврейского народа. И да исполнятся поскорее пророчества: «Вскоре соберет он нас с четырех концов света», «Да будут глаза наши видеть нашего наставника» и «Раскроется слава Всевышнего и все увидят и т.п.», а также другие пророчества, исполнения которых мы все ждем с нетерпением.

***С уважением и благословением
кошерного и веселого праздника Песах,
Менахем Шнеерсон***

ויהי רצון, שכל אחד ואחת, בתוך כלל ישראל, יתכונן ויחוג את חג המצות זמן חרותנו כפי הראוי ובשלימות, דבר הכולל גם „נטילה“ והבאה לידי פועל את הלקחים וההוראות של החג לכל הימים ולכל יום של כל השנה, הן בנוגע אליו ובני ביתו והן בנוגע לסביבתו — על-ידי הצגת דוגמא חי' ועל-ידי דברים היוצאים מן הלב, עד שמקיימים במלוא המדה את „כל דכפין ייתי וייכול, כל דצריך ייתי ויפסח“ גם במובן הרוחני, ובכל השנה, שכל אחד ואחת דכפין ודצריך, שחסרה להם שלימות בהנהגה היום-יומית לפי הוראות חג הפסח, מקבלים את העידוד הדרוש והסיוע המלא להשגתה,

החל בכך שכל אחד ואחת, „בנערינו ובזקנינו“, ובמיוחד כל הילדים וכל ילד — יזכו, במובן הפשוט ביותר, לחג כשר ושמח, בגשמיות וברוחניות גם יחד, ולהתכונן לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש.

בכבוד ובברכה להצלחה בכל האמור,
ולחג כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

יגעח — ומצאת: מגילה ו, ב.
באופן של „מציאה“: ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1165.
שבחודש זה . . . הנהגה נסיית: ראה עקידה פ' בא עה"פ החודש גו' (שער לח). הובא ונתבאר באוה"ת בראשית יח, ב ואילך. רד"ה החודש תרנ"ד, תרס"ו, תרע"ח (דפ' החודש). ועוד.
„יצאת מצרים“ עם עצמו: ראה תניא פמ"ז.
כימי צאתך מארץ מצרים: מיכה ז, טו. וראה אוה"ת עה"פ.
המעלך מארץ מצרים: תהלים פא, יא. וראה שיחת ש"פ ויקרא שנה זו.
בהבטחה: יומא לט, א. וראה המשך תרס"ו ע' רסה.
אני . . . כולכם: תהלים פב, ו. וראה שמו"ר פל"ב, א. שם, ז. ובמפרשים עה"פ. — להעיר אשר זהו בשירו של יום השלישי (ר"ה לא, רע"א), יום הראשון דחהמ"צ בשנה זו.
„אלקים — מלאכים“: פרש"י עה"פ. תרגום ועוד רבים.
בני עליון, בניו: יש לפרש גם ע"ד „בני חורין“.
ועל-ידי דברים היוצאים מן הלב: דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב כו' — ספר הישר לר"ת סי"ג. הובא בשל"ה סט. א.